

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 146/2021-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou LEGART s. r. o., Hrachová 16/B, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Zuzana Bukvišová, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 10C 132/2012 takto

rozhodol:

1. Základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 132/2012 **porušené boli**.
1. Okresnému súdu Martin **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 132/2012 konal bez zbytočných prietáhov.
2. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadostučinenie v sume po **1 000 eur**, ktoré im **je** Okresný súd Martin **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Martin **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **680,74 eur** a zaplatiť na účet ich právnej zástupkyne advokátskej kancelárie LEGART s. r. o., Hrachová 16/B, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Sťažostná argumentácia

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. decembra 2020 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2

ústavy a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je tvrdenie, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, keďže ani po 9 rokoch od podania žaloby nebolo vo veci vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti právoplatne rozhodnuté. Podľa ich názoru nejde o skutkovo ani právne zložitú vec, ktorá by takúto neprimeranú dĺžku konania mohla odôvodniť. Dlhotrvajúci stav právnej neistoty žiadajú kompenzovať priznaním finančného zadosťučinenia, ktoré by pokrylo vzniknutú majetkovú škodu v sume 55 000 eur (spoločne) a nemajetkovú ujmu v sume 15 000 eur pre každého zo sťažovateľov. Zároveň si uplatnili náhradu trov konania pred ústavným súdom.

3. Sťažovatelia namietané porušenie ostatných práv (čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 13 dohovoru) a ústavných ustanovení (čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy) v sťažnosti neodôvodnili nijakými skutkovými tvrdeniami ani právnou argumentáciou, ktoré by sa na nich vzťahovali.

4. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 146/2021 z 18. marca 2021 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vo zvyšnej časti sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, napadnuté konanie a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Podpredseda okresného súdu listom č. k. Spr 160/2021 z 8. apríla 2021 uviedol, že považuje sťažnosť za neopodstatnenú, pretože označené základné práva sťažovateľov neboli porušené. Práve skutková a právna zložitost' veci, správania a postupy sťažovateľov sa podieľajú na dĺžke konania vrátane zákonnou sudkyňou opísaných meniacich sa, nesúrodých, nesúladných, nekonzistentných, komplikovaných a odporujúcich si argumentačných vyjadrení, rozsiahlych podaní, potrebou reagovať na návrhy (i také, ktoré boli vo vzájomnom rozpore medzi žalobcami a ich právnymi zástupcami), čo spôsobilo, že vo veci nejde o „zbytočné“ prietahy a nejde ani o neprejednávanie veci v „primeranej“ lehote, i keď je faktom, že vo veci dosiaľ nie je právoplatne rozhodnuté. Činnosť okresného súdu v sťažnosťou napadnutej veci bola v podstatnej časti efektívna a smerovala k nastoleniu právnej istoty, k čomu však v značnej miere samotní účastníci neprispievali, s čím sa zákonná sudkyňa musela zaoberať ňou opísaným postupom, úkonmi a úvahami. Nie sú tak opodstatnené ani ďalšie nároky, ktoré si sťažovatelia uplatňujú.

II. 2. Napadnuté konanie:

6. Z predloženého spisového materiálu a vyjadrenia zákonnej sudkyne vyplýva v podstatnom tento priebeh napadnutého konania:

- žaloba bola podaná 13. decembra 2011 (s nejasným petitom – prikázanie stavby do ich vlastníctva za úhradu, pozn.) na Okresnom súde Dolný Kubín,
- spis bol postúpený Okresnému súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) 25. júna 2012,
- sťažovatelia s postúpením veci nesúhlasili a podaním z 11. apríla 2013 žiadali o prikázanie veci Okresnému súdu Dolný Kubín,
- vec bola predložená na rozhodnutie Krajskému súdu v Žiline, ktorý uznesením z 27. mája 2013 návrh na prikázanie veci zamietol,
- okresný súd uskutočnil prvé pojednávanie 4. septembra 2013, na ktorom bola oboznámená zmena vlastníckych pomerov, sťažovateľka v druhom rade previedla svoj podiel na sťažovateľa v prvom rade a žalovaní vzniesli vzájomný návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti (podaný písomne 11. októbra 2013),
- sťažovateľ v prvom rade si zvolil advokáta, ktorý 9. júla 2014 doručil úpravu návrhu na začatie konania so zmenou okruhu účastníkov,
- súd uznesením z 18. decembra 2014 návrh na zmenu petitu nepripustil (koná sa o vzájomnom návrhu na vyporiadanie, pozn.),
- pred pojednávaním nariadeným na 15. apríl 2015 doručil sťažovateľ 9. apríla 2015 námietku zaujatosti zákonnej sudkyne, čo bolo dôvodom zrušenia termínu pojednávania a predloženia veci na rozhodnutie o námietke; Krajský súd v Žiline uznesením z 20. apríla 2015 námietke nevyhovel, následne sťažovateľ podal sťažnosť a trestné oznámenie (v dôsledku čoho bol spis predložený prokuratúre do 21. júla 2015, pozn.),
- sťažovateľ po zmene právneho zástupcu (6. júla 2015) doručil vyjadrenie k veci 9. novembra 2015, pričom pojednávanie bolo nariadené na 11. november 2015. Na tomto pojednávaní právna zástupkyňa sťažovateľa opätovne navrhla pôvodný petit žaloby, čo bolo v rozpore so znením podania z 9. novembra 2015,
- tretie pojednávanie sa uskutočnilo 3. februára 2016, žalovaní vzniesli námietku premlčania vo vzťahu k investíciám sťažovateľov do nehnuteľnosti, pojednávanie bolo odročené na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľov,
- sťažovatelia podali 7. apríla 2016 návrh na zmenu žaloby a námietku premlčania považovali za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi,
- na pojednávaní 29. septembra 2016 súd nepripustil zmenu žaloby a 28. októbra 2016 bol vyhlásený prvý rozsudok, ktorým bola žaloba sťažovateľov zamietnutá v celom rozsahu a na vzájomný návrh bolo podielové spoluvlastníctvo k domu zrušené, nehnuteľnosť prikázaná do vlastníctva sťažovateľa s povinnosťou vyporiadania podielov žalovaných,
- 15. a 16. novembra 2016 podali odvolanie sťažovatelia a žalovaní; žalovaní podali aj návrh na vydanie neodkladného zabezpečovacieho opatrenia, ktorý okresný súd uznesením z 6. decembra 2016 zamietol; proti tomuto uzneseniu podali žalovaní odvolanie 8. marca 2017,
- po vykonaní procesných úkonov bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline na odvolacie konanie 26. januára 2017,

- odvolací súd uznesením č. k. 10Co 30/2017 z 28. marca 2018 zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec okresnému súdu pre účely odstránenia nejasností a vysporiadania sa s otázkou tvrdených investícií do nehnuteľnosti zo strany sťažovateľov; vec bola vrátená 4. júna 2018,
- na výzvu okresného súdu z 13. júla 2018 sťažovatelia podaním zo 17. septembra 2018 odstránili vady pôvodnej žaloby, vyčíslili uplatňované investície a navrhli vystúpenie sťažovateľky z konania, čo okresný súd vyhodnotil podľa obsahu ako späťvzatie žaloby sťažovateľkou a v tejto časti konanie zastavil uznesením z 25. apríla 2019 (doplňujúce uznesenie vydané 10. júna 2019, pozn.),
- žalobcovia návrh na vystúpenie vzali späť podaním z 29. novembra 2018 a proti uzneseniu o zastavení konania podali 28. júna 2019 odvolanie; 5. septembra 2019 bola vec predložená odvolaciemu súdu,
- podaním z 30. augusta 2019 sťažovatelia doručili opäť návrh na zmenu žaloby na základe nového znaleckého posudku z 15. júla 2019,
- Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 9Co 203/2019 zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení konania vo vzťahu k sťažovateľke spolu s doplňujúcim uznesením; spis bol vrátený 27. februára 2020,
- dňa 16. septembra 2020 sa uskutočnilo pojednávanie, sťažovatelia požiadali, aby súd neprihliadal na podanie ich zástupkyne,
- okresný súd 16. októbra 2020 vyhlásil druhý rozsudok vo veci,
- sťažovatelia podali odvolanie 4. novembra 2020, žalovaní podali odvolanie proti výroku o trovách 29. októbra 2020, okresný súd vykonal prípravné úkony súvisiace s predložením veci odvolaciemu súdu.

II.3. Replika sťažovateľov:

7. Sťažovateľom ústavný súd zaslal na vedomie vyjadrenie okresného súdu. V reakcii naň podaním z 26. apríla 2021 sťažovatelia zotrvali na svojej sťažnosti, poukázali na obsah oboch zrušujúcich uznesení Krajského súdu v Žiline, z ktorých vyplýva nesprávnosť postupu okresného súdu, majúca za následok predĺženie konania. Počas trvania sporu, tzn. za obdobie od podania žaloby 13. novembra 2011 do posledného rozhodnutia vo veci samej 16. októbra 2020, sa uskutočnilo päť pojednávaní (prvé pojednávanie 4. septembra 2013, tzn. po jednom roku a deviatich mesiacoch, ďalšie 11. novembra 2015, 3. februára 2016, 29. septembra 2016 a 16. septembra 2020). Z rozpisu jednotlivých pojednávaní a intervalu medzi nimi je zrejmé, že v danom prípade nejde o prejednanie vecí bez zbytočných prietahov. Nesprávna organizácia súdu nemôže byť pripísaná na našu ťarchu.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov. Predmet konania nie je v zmysle judikatúry ústavného súdu a ESLP časovo prioritizovaný.

14. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovatelia významne prispeli k predĺženiu predmetného konania, najmä nepredložením zrozumiteľnej a riadnej žaloby, opakovaným predkladaním zmätočných návrhov na zmenu žaloby, ktoré boli následne negované a predkladanie vyjadrení v bezprostrednej blízkosti nariadeného termínu pojednávania. V dôsledku uvedeného došlo k riadnemu uplatneniu nárokov v konkrétnej výške až po prvom odvolacom konaní. Uvedený príspevok sťažovateľov k dĺžke konania ústavný súd zohľadnil pri určení výšky finančného zadosťučinenia.

15. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

16. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd uskutočnil 5 pojednávanií, čo vzbudzuje pochybnosti o riadnej príprave pojednávania tak, aby bolo možné rozhodnúť na jedinom pojednávanií, ako to procesné právo predpokladá. Na ten účel bol okresný súd oprávnený využiť aj poriadkové opatrenia, k čomu nepristúpil. Ústavný súd považuje za neefektívne aj odstránenie vád žaloby až po vrátení veci z odvolacieho konania. Popísaný postup okresného súdu v konaní nemožno hodnotiť ako sústredený a efektívne smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov.

17. Ústavný súd pri posudzovaní konania z hľadísk garantovaných čl. 6 ods. 1 dohovoru prihliadol na celkovú dĺžku konania, ktorá ku dňu podania sťažnosti predstavovala približne 9 rokov na súde prvej inštancie, s meritórnym rozhodnutím, ktoré bolo zrušené pre potrebu odstránenia vád žaloby. Uvedená dĺžka konania je neprimeraná povahe predmetu konania a nie aj ani ústavne akceptovateľná pre konanie na prvom stupni sústavy všeobecných súdov.

18. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, zistený neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10C 132/2012 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu dĺžku napadnutého konania, neefektívny postup okresného súdu, ale aj príspevok samotných sťažovateľov k predĺženiu konania, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného

zadosťučinenia v sume 1 000 eur pre každého z nich primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

IV.

Trovy konania

24. Úspešní sťažovatelia si uplatnili právo na náhradu trov konania.

25. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby spoločných pre dvoch sťažovateľov (po 50 %) v roku 2020 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a jedného úkonu v roku 2021 (podanie vyjadrenia) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky, vrátane DPH. Takto určená suma predstavuje celkom 680,74 eur (výrok 4 nálezu).

26. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

27. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu